

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD			PESEL																		

*miejsce
na naklejkę*

EGZAMIN MATURALNY Z WIEDZY O SPOŁECZEŃSTWIE POZIOM ROZSZERZONY

 DATA: **10 maja 2017 r.**

 GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

 CZAS PRACY: **180 minut**

 LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

NOWA FORMUŁA

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 27 stron (zadania 1–30). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. Pisz czytelnie. Używaj długopisu albo pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
4. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
5. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Możesz korzystać z kalkulatora prostego.
8. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

MWO-R1_1P-172

Zadanie 1. (0–1)

O jednym ze zjawisk społecznych

[Jest to] ogół społecznych oddziaływań, jak i pojedyncze działania, które wywołują i wzmacniają konformizm członków grup lub społeczności wobec wartości, norm i wzorów zachowań przyjętych w tych grupach lub społecznościach, a tym samym ograniczają tendencje ich członków do dewiacji społecznej. [...] [Służy zapewnianiu] wewnętrznej spójności i ciągłości życia społecznego przez ochronę ładu normatywnego danej grupy lub społeczności [...].

Socjologia prawa. Główne problemy i postacie, red. A. Kojder, Z. Cywiński, Warszawa 2015, s. 153–154.

Zaznacz nazwę zjawiska społecznego opisanego w tekście.

- A. anomia społeczna
- B. kontrola społeczna
- C. konformizm społeczny
- D. stygmatyzacja społeczna

Zadanie 2. (0–1)

Plakaty

wyborcza.pl

Podaj nazwę rodzaju kampanii informacyjnej, której przykładami są zamieszczone plakaty.

Nazwa rodzaju kampanii – .....

Zadanie 3. (0–2)

Tekst 1. O tzw. „homo sovieticus”

[Postawa „homo sovieticus”] wykształciła się przez lata życia w systemie totalitarnym, które doprowadziły do powstania swego rodzaju bierności. Tzw. wyuczona bezradność miała być również jedną z głównych przeszkód dla przedsiębiorczości w nowym systemie gospodarki rynkowej, ponieważ osłabiała poczucie indywidualnej odpowiedzialności i sprawiała, że ludzie oczekiwali, że wszystko „załatwi za nich państwo”. „Niekompetentny cywilizacyjnie” homo sovieticus nie potrafił się odnaleźć w nowym świecie gospodarki rynkowej, bał się

odpowiedzialności za samodzielnie podejmowane decyzje, przy czym winą za to obarczano „państwowy paternalizm” [...].

M. Polakowski, *Polityka społeczna po 1989: język, kontekst post-socjalizmu i perspektywy rozwoju*, s. 12, www.feswar.org.pl

Tekst 2. O wynikach badań nad bezrobotnymi

Powstaje krąg ludzi, którzy pomagają sobie przetrwać. I w sensie ekonomicznym, np. gdy razem zdobywają opał czy pożywienie, ale – i to ważniejsze – w sensie psychologicznym. Ci ludzie wzajemnie się wspierają. [...] W świętokrzyskich wioskach [...] zbierają zioła, dystrybuują pożywienie, zdobywają opał. Robią razem coraz więcej rzeczy. Wyraźne jest poczucie, że trzeba działać, że nie wolno pozostawać biernym, że trzeba się przeciwstawiać temu, co przychodzi z zewnątrz. Najczęściej sięga się po sprawdzone na wsi sposoby. Zdobywa się opał, z pól ściąga zarastające je brzoźki. Je się przede wszystkim to, co uda się wyhodować. [...]

Patrzmy na kulturę ubóstwa wyłącznie przez pryzmat bierności [...]. Gdy nasza perspektywa się zmieni, mamy szansę dostrzec bardzo racjonalne i mające swoje uzasadnienie kulturowe sposoby radzenia sobie z trudną sytuacją. Zobaczymy, że ci ludzie wykorzystywali wszystkie swoje możliwości i umiejętności. Jak można było żyć ze złomu, szukali złomu, jak z węgla, schodzili pod ziemię, budowali biedaszyby, jak z ziół i jagód, zbierali je na polach i w lasach. Ciężko pracowali, by odbudować swoją wartość [...].

Ci ludzie też marzą o tym, żeby mieć legalną pracę, chcieliby, żeby ich dzieci uczyły się języków obcych i podróżowały po świecie. Finał mojej książki to też dowód, że w sensie psychologicznym wielu z nich przetrwało. Ich dzieci podejmują już wyzwania współczesnego świata. Migrują, studiują zaocznie, zdobywają nowe zawody i wyjeżdżają za granicę. W ogromnym stopniu dlatego, że starali się, że udało im się – w sposób nie do końca uświadomiony – odbudować poczucie własnej wartości.

Gorączka złomu, wywiad z dr. Tomaszem Rakowskim, „Gazeta Wyborcza”, nr 61/2010.

3.1. Rozstrzygnij, czy zaprezentowana w tekście 1. koncepcja jest adekwatna do cech osób przedstawionych w tekście 2. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do obu tekstów.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....

.....
 .....
 .....

3.2. Na podstawie tekstu 2. oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F – jeśli jest fałszywa.

1.	Zaprezentowane działania bezrobotnych wskazują, że wykorzystywali oni umiejętności typowe dla społeczności zbieracko-łowickich.	P	F
2.	Z tekstu wynika, że polityka państwa polskiego ułatwiła przedstawionym osobom dostosowanie się do zmiany systemowej.	P	F
3.	U przedstawionych osób mamy do czynienia z rozpadem więzi społecznych i tzw. dziedziczeniem biedy i patologii.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	1.	2.	3.1.	3.2.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 4. (0–2)

O dwujęzycznych tablicach w gminie Uście Gorlickie

W listopadzie 2011 roku mieszkańcy ośmiu wsi w gminie Uście Gorlickie zdecydowali o ustawieniu dwujęzycznych tablic. We wsi Regietów „za” głosowali wszyscy mieszkańcy [...]. Tablice stanęły w końcu września 2012 r.

[Przedstawiciele mniejszości etnicznej zamieszkującej wskazaną gminę] do 1947 roku stanowili zdecydowaną większość mieszkańców wsi w Beskidzie Niskim. W trakcie akcji „Wisła” zostali wysiedleni na Ziemię Odzyskane. [...] począwszy od 1956 roku, mogli starać się o [...] [powrót] na swe rdzenne tereny – pod warunkiem jednak, że ich [dawne] ziemie i domy nie były zajęte przez innych obywateli Polski.

27 lutego 2007 [...] [roku Prezydent RP] Lech Kaczyński i Prezydent Ukrainy Wiktor Juszczenko we wspólnym oświadczeniu potępili akcję [...], stwierdzili, że była ona sprzeczna z podstawowymi prawami człowieka.

www.krajoznawcy.info.pl, www.debowyjar.pl

4.1. Podaj nazwę mniejszości etnicznej, której dotyczą materiały źródłowe.

.....

4.2. Odwołując się do tekstu, podaj nazwy dwóch unormowań z katalogu praw i wolności człowieka naruszonych przez ówczesne władze w wyniku akcji, której nazwę podkreślono w tekście.

• .....

.....

• .....

.....

Zadanie 5. (0–1)

O jednym z dokumentów

Art. 2.1.1) [Ten dokument może być przyznany] osobie, która deklaruje przynależność do Narodu Polskiego i wykaże swój związek z polsnością przez przynajmniej podstawową znajomość języka polskiego [...] oraz znajomość i kultywowanie polskich tradycji i zwyczajów [...].

Art. 2.2. [Ten dokument może być przyznany] osobie posiadającej [...] obywatelstwo Republiki Armenii, Republiki Azerbejdżańskiej [...] lub Republiki Uzbekistanu.

Art. 6.1.1) Posiadacz [...] [tego dokumentu] ma prawo do zwolnienia z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę [...] [w Rzeczypospolitej Polskiej].

Art. 7.1. Przyznanie [...] [tego dokumentu] nie oznacza nabycia polskiego obywatelstwa [...].

Dz.U. 2007, nr 180, poz. 1280, z późn. zm. (stan prawny na 7 marca 2017 r.).

Odnośząc się do obowiązujących unormowań prawnych, uzasadnij, że przytoczone przepisy prawne nie dotyczą procedury repatriacji.

.....

.....

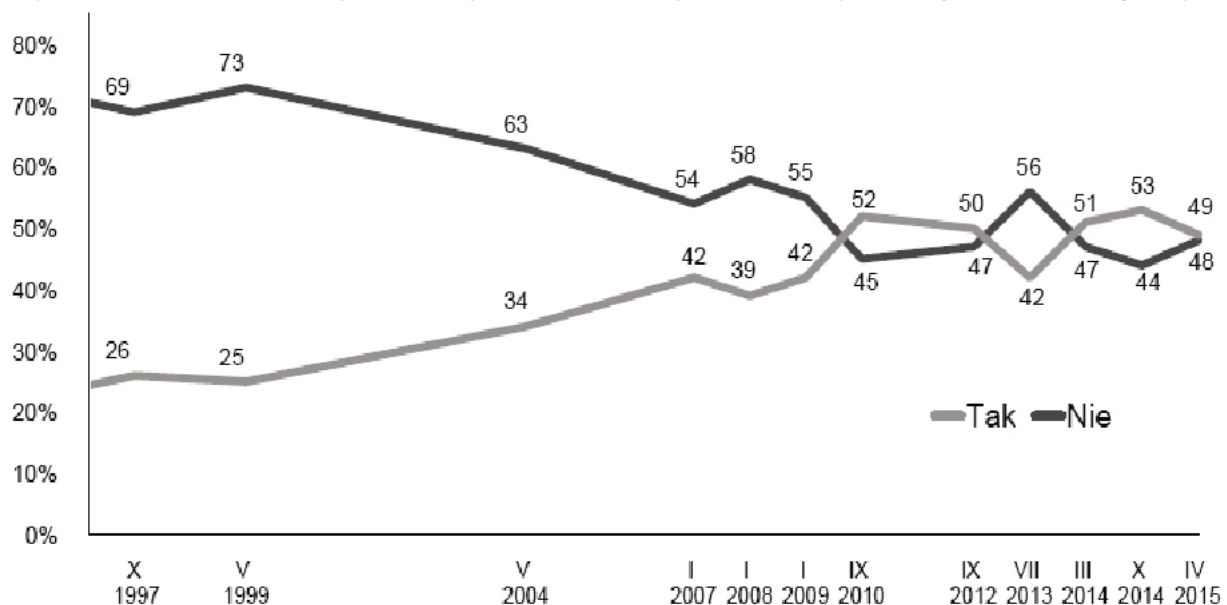
.....

.....

.....

Zadanie 6. (0–1)

Wykres. Odpowiedzi na pytanie: Czy ma Pan(i) wpływ na sprawy swojego miasta lub gminy?

Na podstawie: 25 lat państwa obywatelskiego. Społeczne oceny samorządności terytorialnej, Komunikat z badań CBOS BS/69/2015.

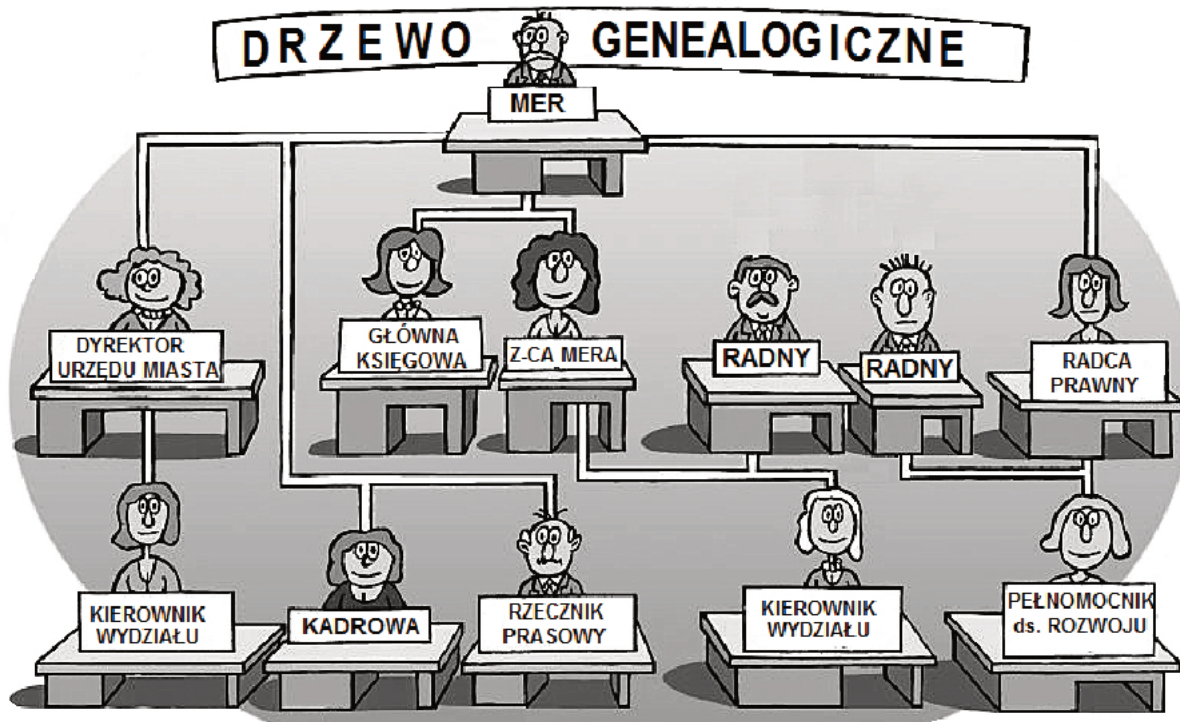
Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz **P**, jeśli informacja jest prawdziwa, lub **F** – jeśli jest fałszywa.

1.	Badania przeprowadzone w latach 2008–2012 wskazują na systematyczny spadek odsetka respondentów przekonanych o braku wpływu na sprawy swego miasta lub gminy.	P	F
2.	W przeprowadzonych badaniach 5 razy wystąpiła sytuacja, w której odsetek twierdzących, że mają wpływ na sprawy swojego miasta lub gminy, był większy niż odsetek uważających przeciwnie.	P	F
3.	W styczniu 2007 roku – w porównaniu do maja 1999 roku – o 17% wzrósł odsetek osób odpowiadających „tak” na zadane pytanie.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	4.1.	4.2.	5.	6.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1
	Uzyskana liczba pu nktów				

Zadanie 7. (0–1)

Rysunek satyryczny

Mer – szef administracji terenowej, na ogół samorządowej i miejskiej; urząd występujący w wielu państwach świata, m.in. w Tunezji, Kirgistanie, Hondurasie, Kanadzie i Rosji.

Na podstawie: old.tygodniksiedlecki.com

Wyjaśnij problem zilustrowany na rysunku satyrycznym.

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 8. (0–1)

O jednej z ideologii

Naród zatem to nie tyle konglomerat jednostek mieszkających na określonym terytorium, ile organiczny związek pokoleń przeszłych, teraźniejszych i przyszłych. U podstaw tej koncepcji tkwił naturalizm, głoszący przywiązanie do tradycji historycznej. Jej antyindywidualizm wyrażał się w odrzuceniu [jeszcze w XVIII wieku] umowy społecznej jako źródła władzy. Naród jest odwiecznie związany z państwem; jest on ideą ciągu tradycji. Jednostka jest nieśmiertelna, ale ma wartość tylko jako część całości.

H. Olszewski, M. Zmierczak, *Historia doktryn polityczno-prawnych*, Poznań 1994, s. 203.

Podaj nazwę ideologii, której założenia opisano w tekście.

.....

Zadanie 9. (0–3)

Przepisy konstytucji jednego z państw

Art. 6. Prezydent [...] jest wybierany na 5 lat w wyborach powszechnych i bezpośrednich. [...]

Art. 8. Prezydent [...] powołuje premiera. [...] Na wniosek premiera powołuje innych członków rządu i ich odwołuje.

Art. 9. Prezydent [...] przewodniczy Radzie Ministrów.

Art. 12. Prezydent [...] może, po zasięgnięciu opinii premiera i przewodniczących izb, zarządzić rozwiązanie Zgromadzenia Narodowego. [...]

Art. 20. Rząd określa i prowadzi politykę Narodu. Dysponuje administracją i siłami zbrojnymi. Jest odpowiedzialny przed parlamentem na warunkach i zgodnie z postępowaniem przewidzianym w art. 49 i art. 50.

Art. 48. [...] Co najmniej jedno posiedzenie w tygodniu jest zarezerwowane na zapytania członków parlamentu i odpowiedzi rządu. [...]

Art. 49. Premier, po obradach Rady Ministrów, stawia przed Zgromadzeniem Narodowym wniosek o udzielenie rządowi wotum zaufania w związku z programem rządu, ewentualnie w związku z deklaracją dotyczącą ogólnej polityki. [...] Premier może zwrócić się do Senatu z wnioskiem o aprobatę rządowej deklaracji dotyczącej ogólnej polityki.

Art. 50. W przypadku gdy Zgromadzenie Narodowe uchwali wotum nieufności bądź odrzuci rządowy program lub deklarację dotyczącą ogólnej polityki, premier składa Prezydentowi [...] dymisję rządu.

libr.sejm.gov.pl

9.1. Podaj nazwę państwa, z którego ustawy zasadniczej pochodzą przytoczone przepisy prawne.

.....

9.2. Zaznacz nazwę systemu politycznego obowiązującego w państwie, z którego ustawy zasadniczej pochodzą przytoczone przepisy prawne.

- A. parlamentarno-prezydencki
- B. parlamentarno-komitetowy
- C. parlamentarno-gabinetowy
- D. prezydencki

9.3. Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	W parlamentarnej kontroli nad rządem – zgodnie z art. 48 – ma prawo uczestniczyć Senat.	P	F
2.	Uprawnienia związane z udzielaniem rządowi wotum zaufania – zgodnie z art. 49 – mają obie izby parlamentu.	P	F
3.	Uchwalenie wotum nieufności – zgodnie z art. 50 – skutkuje dymisją całego składu Rady Ministrów, w tym Prezydenta.	P	F

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	7.	8.	9.1.	9.2.	9.3.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów					

Zadanie 10. (0–2)

O jednym z państw azjatyckich

W państwie tym istnieje system partii hegemonicznej. Kieruje nią wódz otaczany kultem. Środki społecznego komunikowania znajdują się pod kontrolą partii-hegemonu. Rozbudowany jest aparat przemocy – poza policją polityczną ważne miejsce w systemie zajmuje armia, licząca blisko dziesiątą część społeczeństwa. Gospodarka jest podporządkowana władzy państwowej. Od początku istnienia państwa zaczęto wprowadzać w życie wizję jednolitego społeczeństwa, idącego po drodze wskazanej przez nieomylnego wodza, a potem – także przez spokrewnionych z nim następców.

Na podstawie: *Społeczeństwo i polityka. Podstawy nauk politycznych*, red. K.A. Wojtaszczyk, W. Jakubowski, Warszawa 2003, s. 292.

Fragment mapy politycznej Azji

Na podstawie: www.worldatlas.com

Uzupełnij tabelę – podaj nazwę opisanego państwa, numer, którym oznaczono je na mapie, oraz nazwę funkcjonującego w nim reżimu politycznego.

Nazwa państwa	Numer na mapie	Nazwa reżimu

Zadanie 11. (0–4)

Przepisy prawne jednej z polskich konstytucji

Art. 2. Władza zwierzchnia w Rzeczypospolitej Polskiej należy do Narodu. Organami Narodu w zakresie ustawodawstwa są Sejm i Senat, w zakresie władzy wykonawczej – Prezydent Rzeczypospolitej łącznie z odpowiedzialnymi ministrami, w zakresie wymiaru sprawiedliwości – niezawisłe Sądy.

Art. 10. Prawo inicjatywy ustawodawczej przysługuje Rządowi i Sejmowi. [...]

Art. 20. Posłowie są przedstawicielami całego Narodu i nie są krępowani żadnymi instrukcjami wyborców.

Art. 35. Każdy projekt ustawy, przez Sejm uchwalony, będzie przekazany Senatowi do rozpatrzenia. Jeżeli Senat nie podniesie w ciągu 30 dni od dnia doręczenia mu uchwalonego projektu ustawy żadnych przeciwko niemu zarzutów – Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy. [...] Jeżeli Sejm zmiany, przez Senat proponowane, uchwali zwykłą większością, albo odrzuci większością $\frac{11}{20}$ głosujących – Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi ogłoszenie ustawy w brzmieniu, ustalonym ponowną uchwałą Sejmu.

Art. 39. Prezydenta Rzeczypospolitej wybierają na lat sied[em] bezwzględną większością głosów Sejm i Senat, połączone w Zgromadzenie Narodowe. [...]

Art. 58. Do odpowiedzialności parlamentarnej pociąga ministrów Sejm zwyczajną większością. Rada Ministrów i każdy minister z osobna ustępują na żądanie Sejmu.

Dz.U. [...], nr 44, poz. 267 [pisownia oryginalna].

11.1. Zaznacz nazwę polskiej konstytucji, w której zamieszczono przytoczone przepisy prawne.

- A. mała konstytucja z 1919 roku
- B. konstytucja marcowa z 1921 roku
- C. konstytucja kwietniowa z 1935 roku
- D. konstytucja lipcowa z 1952 roku

11.2. Podaj nazwę typu mandatu poselskiego przedstawionego w przepisie prawnym przytoczonym w art. 20.

.....

11.3. Rozstrzygnij, czy pozycja ustrojowa głowy państwa wynikająca z przedstawionych fragmentów aktu prawnego była bardziej znacząca niż w obecnie obowiązującej *Konstytucji RP*. Odpowiedź uzasadnij, odnosząc się do dwóch przytoczonych przepisów prawnych i obecnych uregulowań w tym zakresie.

Rozstrzygnięcie – .....

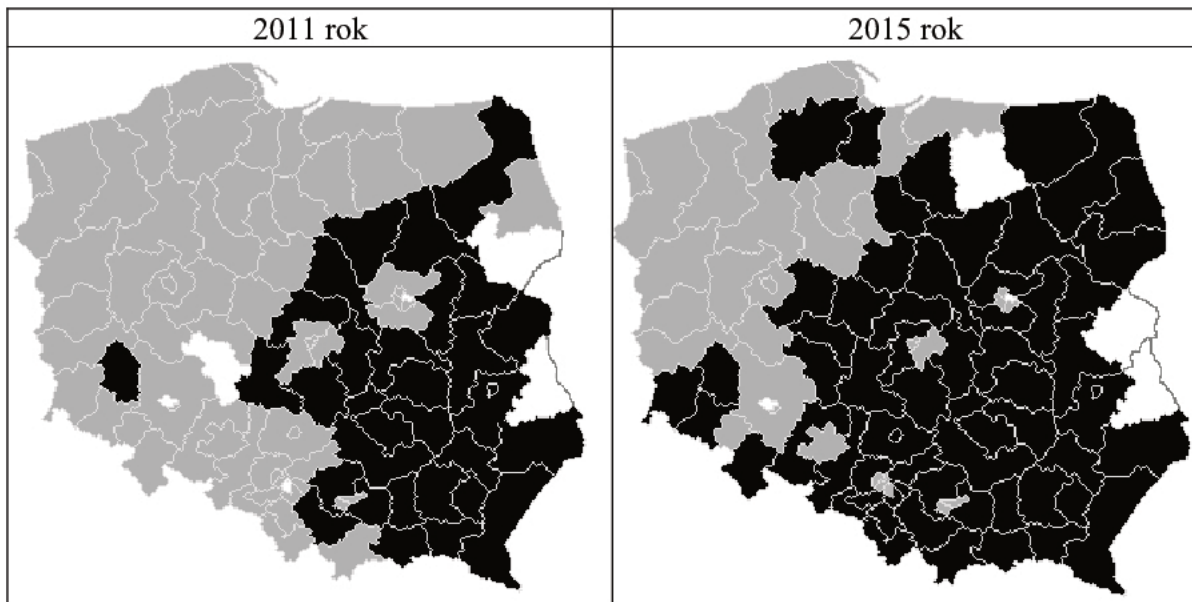
Uzasadnienie

- .....
- .....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	10.	11.1.	11.2.	11.3.
	Maks. liczba punktów	2	1	1	2
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 12. (0–3)

Mapy. Wizualizacja rezultatów wyborów w Rzeczypospolitej Polskiej – komitety wyborcze zwycięzców w jednomandatowych okręgach wyborczych

Na podstawie: pkw.gov.pl

12.1. Rozstrzygnij, czy wskazane wizualizacje dotyczą wyborów do Sejmu RP. Sformułuj dwa argumenty, odwołując się do przedstawionego materiału.

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie –

- .....
- .....

12.2. Podaj nazwy dwóch województw, w których w obu zwizualizowanych wyborach mandaty uzyskiwali wyłącznie kandydaci startujący z Komitetu Wyborczego Platformy Obywatelskiej RP.

- .....
- .....

Zadanie 13. (0–1)

O inicjatywie ustawodawczej – opis sytuacji fikcyjnej

Grupa 200 000 obywateli polskich mających czynne prawo wyborcze postanowiła wnieść inicjatywę ustawodawczą w sprawie zmniejszenia liczby posłów do 200 oraz likwidacji Senatu.

Przepisy prawne *Konstytucji RP*

Art. 118.2. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje również grupie co najmniej 100 000 obywateli mających prawo wybierania do Sejmu. Tryb postępowania w tej sprawie określa ustawa.

Art. 235.1. Projekt ustawy o zmianie Konstytucji może przedłożyć co najmniej 1/5 ustawowej liczby posłów, Senat lub Prezydent Rzeczypospolitej.

Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm. (stan prawny na 7 marca 2017 r.).

**Rozstrzygnij, czy przedstawiona inicjatywa obywatelska jest zgodna z *Konstytucją RP*.
Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do właściwego przepisu prawnego.**

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 14. (0–1)

Głosowanie Sejmu RP z 18 listopada 2015 r.

GŁOSOWANIE NR 21	
GŁOSOWAŁO	456
W. BEZWZGŁĘDNA	<input type="text"/>
ZA	<input type="text"/>
PRZECIW	202
WSTRZYMAŁO SIĘ	18

www.vod.gazetapolska.pl

**Rozstrzygnij, czy w przedstawionym głosowaniu osiągnięto większość bezwzględną.
Odpowiedź uzasadnij, wyliczając dane na podstawie zamieszczonego materiału.**

Rozstrzygnięcie – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

.....

.....

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	12.1.	12.2.	13.	14.
	Maks. liczba punktów	2	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 15. (0–2)

Przepisy prawne dotyczące organów władzy publicznej w województwie

Przepis 1. [...] jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa.

Przepis 2. [...] organizuje pracę zarządu województwa i [...] kieruje bieżącymi sprawami województwa oraz reprezentuje województwo na zewnątrz.

Przepis 3. Za prawidłowe wykonanie budżetu województwa odpowiada [...].

Przepis 4. [...] kontroluje pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykonywanie przez organy samorządu terytorialnego zadań z zakresu administracji rządowej [...].

Przepis 5. [...] na wniosek Prezesa Rady Ministrów, może rozwiązać organ stanowiący samorządu terytorialnego, jeżeli organ ten rażąco narusza Konstytucję lub ustawy.

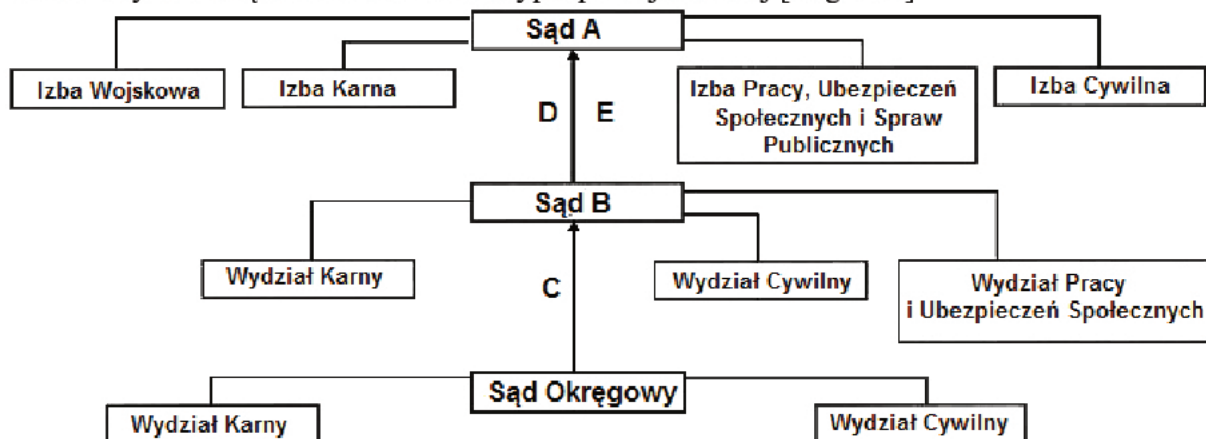
Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483, z późn. zm.; Dz.U. 1998, nr 91, poz. 576, z późn. zm.;
Dz.U. 2009, nr 31, poz. 206, z późn. zm. (stan prawny na 7 marca 2017 r.).

Do każdej nazwy organu władzy publicznej dopisz numer, którym oznaczono przepis prawny dotyczący kompetencji tego organu.

	Nazwa organu	Numer przepisu
A.	wojewoda	
B.	zarząd województwa	
C.	marszałek województwa	
D.	sejmik województwa	

Zadanie 16. (0–3)

Schemat systemu sądownictwa w Rzeczypospolitej Polskiej [fragment]

Na schemacie uwzględniono wyłącznie wydziały, które muszą istnieć w danym typie sądu powszechnego.

Na podstawie: Dz.U. 1964, nr 43, poz. 296, z późn. zm.; Dz.U. 1997, nr 89, poz. 555, z późn. zm.; Dz.U. 2001, nr 98, poz. 1070, z późn. zm.; Dz.U. 2002, nr 240, poz. 2052, z późn. zm. (stan prawny na 7 marca 2017 r.).

Uzupełnij schemat – wpisz odpowiednie nazwy sądów (A, B) oraz środków odwoławczych lub zaskarżenia (C, D, E).

Sąd A – .....

Sąd B – .....

Środek odwoławczy od wyroku (C) – .....

Nadzwyczajny środek zaskarżenia w postępowaniu karnym (D) – .....

Nadzwyczajny środek zaskarżenia w postępowaniu cywilnym (E) – .....

.....

Zadanie 17. (0–2)

Przepisy prawne z kodeksów obowiązujących w Rzeczypospolitej Polskiej

Przepis A. Przy udzielaniu urlopu macierzyńskiego i urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego tydzień urlopu odpowiada 7 dniom kalendarzowym.

Przepis B. Kto publicznie znieważa Naród lub Rzeczpospolitą Polską, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

Przepis C. W razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które [...] wyłączają lub istotnie ograniczają odpowiedzialność względem konsumenta za niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania [...].

Dz.U. 1964, nr 16, poz. 93, z późn. zm.; Dz.U. 1974, nr 24, poz. 141, z późn. zm.;
Dz.U. 1997, nr 88, poz. 553, z późn. zm. (stan prawny na 7 marca 2017 r.).

Do każdego przepisu prawnego dopisz nazwę kodeksu obowiązującego w Rzeczypospolitej Polskiej, w którym został on zamieszczony.

Przepis prawny	Nazwa kodeksu
Przepis A.	
Przepis B.	
Przepis C.	

Zadanie 18. (0–1)

O instytucji pomocy prawnej

Art. 79. [...] dokonuje następujących czynności:

1a) sporządza akty poświadczenia dziedziczenia;

8a) składa wnioski o wpis w księdze wieczystej wraz z dokumentami stanowiącymi podstawę wpisu w księdze wieczystej [...].

Art. 96. [...] poświadcza:

1) własnoręczność podpisu;

2) zgodność odpisu, wyciągu lub kopii z okazanym dokumentem [...].

Dz.U. 1991, nr 22, poz. 91, z późn. zm. (stan prawny na 7 marca 2017 r.).

Podaj nazwę instytucji, która w Rzeczypospolitej Polskiej dokonuje czynności wskazanych w przytoczonych przepisach prawnych.

.....

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	15.	16.	17.	18.
	Maks. liczba punktów	2	3	2	1
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 19. (0–2)

Odwołanie od decyzji

Wałbrzych, 9 listopada 2012 r.
Do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Wałbrzychu za pośrednictwem Prezydenta Miasta Wałbrzycha
Strona: Adam Nowak, adres do doręczeń: Wałbrzych, ul. Chrobrego 19/2
ODWOŁANIE
od decyzji Prezydenta Miasta Wałbrzycha z dnia 21 października, doręczonej mi 3 listopada br., (znak sprawy 54532/56/ds-52/FDWCH), odmawiającej zameldowania w miejscu pobytu stałego w Wałbrzychu przy ul. Chrobrego 19/2.

Na podstawie: obronapraw.pl

Przepisy prawne z *Kodeksu postępowania administracyjnego*

Art. 17. Organami wyższego stopnia w rozumieniu kodeksu są:

1) w stosunku do organów jednostek samorządu terytorialnego – samorządowe kolegia odwoławcze, chyba że ustawy szczególne stanowią inaczej [...].

Art. 127. § 2. Właściwy do rozpatrzenia odwołania jest organ administracji publicznej wyższego stopnia, chyba że ustawa przewiduje inny organ odwoławczy.

Art. 129. § 1. Odwołanie wnosi się do właściwego organu odwoławczego za pośrednictwem organu, który wydał decyzję.

Dz.U. 1960, nr 30, poz. 168, z późn. zm. (stan prawny na 7 marca 2017 r.).

Przepisy prawne z *Ustawy o ewidencji ludności*

Art. 5.1. Wojewoda jest organem wyższego stopnia w stosunku do organów gmin wydających rozstrzygnięcia administracyjne na podstawie [niniejszej] ustawy.

2. Wojewoda sprawuje nadzór nad działalnością organów gmin w zakresie realizacji obowiązków określonych w [niniejszej] ustawie.

Dz.U. 2010, nr 217, poz. 1427, z późn. zm. (stan prawny na 7 marca 2017 r.).

Rozstrzygnij, czy zamieszczone odwołanie złożono we właściwym miejscu i skierowano do właściwego organu odwoławczego. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się – w każdym przypadku – do odpowiedniego przepisu prawnego.

19.1. Rozstrzygnięcie w kwestii miejsca złożenia odwołania – .....

Uzasadnienie – .....

.....

.....

.....

.....

.....

19.2. Rozstrzygnięcie w kwestii organu odwoławczego – .....

Uzasadnienie – .....

.....

Zadanie 20. (0–1)

O jednym z elementów postępowania karnego

Art. 297. § 1. Celem postępowania przygotowawczego jest:

- 1) ustalenie, czy został popełniony czyn zabroniony i czy stanowi on przestępstwo;
- 2) wykrycie i w razie potrzeby ujęcie sprawcy;
- 4) wyjaśnienie okoliczności sprawy, w tym ustalenie osób pokrzywdzonych i rozmiarów szkody [...].

Art. 299. § 3. W czynnościach sądowych w postępowaniu przygotowawczym prokuratorowi przysługują prawa strony.

Dz.U. 1997, nr 89, poz. 555, z późn. zm. (stan prawny na 7 marca 2017 r.).

Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, albo F – jeśli jest fałszywa.

1.	W postępowaniu, o którym mowa w przytoczonych przepisach prawnych, stronami są oskarżony i prokurator.	P	F
2.	Dochodzenie prowadzone przez policję może być częścią postępowania, o którym mowa w przytoczonych przepisach prawnych.	P	F
3.	Prokurator sprawuje nadzór lub prowadzi postępowanie, o którym mowa w przytoczonych przepisach prawnych.	P	F

Zadanie 21. (0–1)

Logo z tytułem czasopisma

Na podstawie: www.nexto.pl

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Tytuł czasopisma odnosi się do spółki

- A. osobowej, utworzonej przez wspólników w celu wykonywania wolnego zawodu.
- B. kapitałowej, w której odpowiedzialność akcjonariuszy jest ograniczona.
- C. uzyskującej osobowość prawną z chwilą wpisu do rejestru.
- D. mającej ograniczoną zdolność do czynności prawnych.

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	19.1.	19.2.	20.	21.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	1
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 22. (0–2)

Tabela. Ocena warunków materialnych własnego gospodarstwa domowego w zależności od formy działalności zarobkowej

	Forma działalności zarobkowej – od najbardziej (A.) do najmniej (C.) stabilnej	Ocena warunków materialnych własnego gospodarstwa domowego		
		złe	średnie	dobrze
A.	umowa o pracę na czas nieokreślony	5	34	61
B.	umowa o dzieło lub umowa zlecenia	14	35	51
C.	praca bez umowy (praca na czarno)	17	55	29

Na podstawie: *Wybrane wskaźniki położenia materialnego a stabilność zatrudnienia*, Komunikat z badań CBOS BS/148/2015.

22.1. Sformułuj zależność pomiędzy stabilnością działalności zarobkowej a oceną warunków materialnych własnego gospodarstwa domowego. Odpowiedź uzasadnij, przywołując dane.

.....

.....

.....

.....

.....

22.2. Porównaj umowę wskazaną w wierszu A. tabeli z tymi wskazanymi w wierszu B.

Kwestia aktu prawnego normującego umowy – .....

.....

.....

.....

Kwestia uprawnień osób podejmujących działalność zarobkową – .....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 23. (0–1)

Fragmety dokumentu międzynarodowego dotyczącego praw człowieka

[...] zważywszy, że Narody Zjednoczone przywróciły swą wiarę w podstawowe prawa człowieka, godność i wartość jednostki oraz w równouprawnienie mężczyzn i kobiet, oraz wyraziły swe zdecydowanie popierania postępu społecznego i poprawy warunków życia w większej wolności, [...] Zgromadzenie Ogólne ogłasza uroczystie [...] [niniejszy dokument] jako wspólny najwyższy cel wszystkich ludów i wszystkich narodów [...].

Art. 3. Każdy człowiek ma prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa swej osoby.

Art. 8. Każdy człowiek ma prawo do skutecznego odwoływania się do kompetentnych sądów krajowych przeciw czynom stanowiącym pogwałcenie podstawowych praw przyznanych mu przez konstytucję lub przez prawo.

Art. 25.1. Każdy człowiek ma prawo do stopy życiowej zapewniającej zdrowie i dobrobyt jego i jego rodziny [...].

www.unic.un.org.pl

Podaj nazwę dokumentu międzynarodowego, w którym zamieszczono przedstawione fragmenty.

.....

Zadanie 24. (0–2)

Fragment mapy politycznej Europy i Azji

Na podstawie: worldatlas.com

Uzupełnij tabelę – do każdego roku dopisz nazwę państwa, które wstąpiło wówczas do Unii Europejskiej, oraz numer, którym oznaczono je na mapie.

	Rok	Nazwa państwa	Numer
A.	1995		
B.	2004		
C.	2007		
D.	2013		

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	22.1.	22.2.	23.	24.
	Maks. liczba punktów	1	1	1	2
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 25. (0–1)

O jednej ze stref w Europie

Strefa [...] stanowi terytorium, na którym gwarantowany jest swobodny przepływ osób. Państwa sygnatariusze układu postanowiły znieść granice wewnętrzne na rzecz jednej granicy zewnętrznej. W tej sytuacji, w kwestii wiz krótkoterminowych, wniosków azylowych i kontroli granicznych zastosowanie mają wspólne zasady i procedury. [...] 1 maja 1999 r., po podpisaniu traktatu z Amsterdamu, tę współpracę międzyrządową włączono w ramy UE.

eur-lex.europa.eu

Oceń, czy poniższe informacje są prawdziwe. Zaznacz P, jeśli informacja jest prawdziwa, lub F – jeśli jest fałszywa.

1.	W tekście opisano strefę Schengen.	P	F
2.	Opisana strefa obejmuje także państwa niebędące członkami UE.	P	F
3.	Polska przystąpiła do opisanej strefy wraz z uzyskaniem członkostwa w UE.	P	F

Zadanie 26. (0–2)

O jednej z instytucji UE

Art. 17.1. [...] wspiera ogólny interes Unii i podejmuje w tym celu odpowiednie inicjatywy. Czuwa [...] nad stosowaniem Traktatów i środków przyjmowanych przez instytucje na ich podstawie. Nadzoruje stosowanie prawa Unii pod kontrolą Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej. Wykonuje budżet i zarządza programami. Pełni funkcje koordynacyjne, wykonawcze i zarządzające, zgodnie z warunkami przewidzianymi w Traktatach. [...]

Wersja skonsolidowana *Traktatu o Unii Europejskiej*, oide.sejm.gov.pl

O polityku UE

Od 1984 roku był członkiem rządu Luksemburga, a w latach 1995–2013 premierem tego kraju.

W 2014 roku – z ramienia Europejskiej Partii Ludowej – został przewodniczącym instytucji opisanej w powyższym fragmencie traktatu.

Uzupełnij zdania – wpisz nazwę instytucji (A.), cyfrę (B.) oraz nazwisko (C.).

Przytoczony fragment traktatu dotyczy (A.) .....

Kadencja tego organu wynosi (B.) .... lat, a jego przewodniczącym jest – przedstawiony w materiale „O polityku UE” – (C.) .....

Zadanie 27. (0–1)

O formach współpracy międzynarodowej

Opis A. Jest nieformalną regionalną formą współpracy czterech państw [...], które łączy nie tylko sąsiedztwo i podobne uwarunkowania geopolityczne, ale przede wszystkim wspólna historia, tradycja, kultura oraz wartości. [...] Od 2004 r. wszystkie kraje [...] są członkami Unii Europejskiej [...]. Od 1 lipca 2015 r. do 30 czerwca 2016 r. prezydencję [...] sprawowały Czechy.

Opis B. Nadrzędnym celem współpracy [...] było przezwycięzenie podziału Europy i wprowadzenie młodych demokracji państw Europy Środkowowschodniej [...] do wspólnoty państw europejskich, a tym samym kontynuowanie dzieła budowy silnej, pozbawionej podziałów Europy. [...] [Uznano], że „Polacy, Francuzi i Niemcy są w sposób szczególny odpowiedzialni za sprawę wypracowania w Europie takich form dobrego sąsiedztwa, które sprawdzą się w przyszłości”.

www.msz.gov.pl

Do każdego opisu dopisz nazwę właściwej formy współpracy międzynarodowej, którą współtworzy Polska.

Opis A. – .....

Opis B. – .....

Zadanie 28. (0–2)

O wydarzeniach w państwach azjatyckich

Opis A. Po zamachach 11 września 2001 roku podjęto w tym państwie interwencję zbrojną przeciw Al-Kaidzie, w wyniku której władzę utracili talibowie, a prezydentem został Hamid Karzaj. Międzynarodowa misja stabilizacyjna trwała do 2014 roku.

Opis B. Arabska Wiosna nie doprowadziła do obalenia prezydenta Baszszara al-Asada, ale do wybuchu wojny domowej. Radykałowie z Państwa Islamskiego wykorzystali destabilizację i przejęli kontrolę nad znaczną częścią terytorium tego państwa.

Fragment mapy politycznej Azji

Na podstawie: www.worldatlas.com

Uzupełnij tabelę – do każdego opisu dopisz nazwę właściwego państwa i numer, którym oznaczono je na mapie.

	Nazwa państwa	Numer na mapie
Opis A.		
Opis B.		

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	25.	26.	27.	28.
	Maks. liczba punktów	1	2	1	2
	Uzyskana liczba punktów				

Zadanie 29. (0–1)

O cenach ropy i ich konsekwencjach

1. Kilka lat temu wzrost popularności Putina w Rosji zbiegł się ze wzrostami cen ropy.
2. Odnotowano rosnący PKB, wyższe dochody państwa i większe subsydia dla obywateli.
3. Obecnie indeks cen surowców spadł do najniższego poziomu od 15 lat.
4. Popyt na ropę i inne surowce wciąż spada.
5. Kraje-producentów ropy czeka sądny dzień, jakiego nie pamiętają od dekad.
6. Nastąpi dłuższy i bardziej trwały spadek cen ropy niż pod koniec lat osiemdziesiątych.

Na podstawie: M. Michałowski, *Tania ropa podmywa Rosję*, „Gazeta Polska Codziennie”, 25.08.2015.

Wybierz zdania, w których zawarte są opinie. Wpisz w wyznaczone miejsca numery, którymi oznaczono te zdania.

Zadanie 30. (0–12)

Wybierz jeden spośród podanych tematów i napisz wypracowanie.

Temat 1.

Scharakteryzuj rodzaje podatków pośrednich, dochodowych i majątkowych w Polsce.

Temat 2.

Czy typ systemu partyjnego jest determinowany przez system wyborczy stosowany w elekcjach pierwszych izb parlamentu? Rozważ problem, charakteryzując oba te systemy (wyborczy i partyjny) w Polsce i w państwach, których dotyczą materiały źródłowe, w XXI wieku.

Tabela 1. Wyniki wyborów do Bundestagu (izby pierwszej parlamentu RFN) w XXI wieku

Partia	2002	2005	2009	2013
	% głosów / liczba mandatów			
Unia Chrześcijańsko-Demokratyczna (CDU) / Unia Chrześcijańsko-Społeczna (CSU)	38,5% 248	35,2% 226	33,8% 239	41,5% 311
Socjaldemokratyczna Partia Niemiec (SPD)	38,5% 251	34,2% 222	23% 146	25,7% 193
Partia Demokratycznego Socjalizmu (PDS) / Partia Lewicowa (Linkspartei.PDS) / Lewica (LINKE)*	4,0% 2	8,7% 54	11,9% 76	8,6% 64
Zieloni (GRÜNE)	8,6% 55	8,1% 51	10,7% 68	8,4% 63
Wolna Partia Demokratyczna (FDP)	7,4% 47	9,8% 61	14,6% 93	4,8% 0
ogółem liczba mandatów	603	614	622	631

Na podstawie: parties-and-elections.eu

* Formacja w 2002 roku startowała w wyborach do Bundestagu pod nazwą PDS, w 2005 roku – Linkspartei.PDS, a w 2009 i 2013 roku – LINKE.

Tabela 2. Wyniki wyborów do Izby Gmin (izby pierwszej parlamentu Wielkiej Brytanii) w XXI wieku*

Partia	2001	2005	2010	2015
	% głosów / liczba mandatów			
Partia Konserwatywna (CON)	31,7% 166	32,3% 197	36,1% 307	36,9% 331
Partia Pracy (LAB)	40,7% 413	35,2% 356	29,0% 258	30,4% 232
Liberalni Demokraci (LD)	18,3% 52	22,0% 62	23,0% 57	7,9% 8
Partia Niepodległości Zjednoczonego Królestwa (UKIP)	1,5% 0	2,2% 0	3,1% 0	12,6% 1
Szkocka Partia Narodowa (SNP)	1,8% 5	1,5% 6	1,7% 6	4,7% 56
ogółem liczba mandatów	659	645	650	650

Na podstawie: parties-and-elections.eu

* W tabeli przedstawiono wyłącznie formacje, które co najmniej w jednym wyborach uzyskały min. 10% głosów lub 10 mandatów.

Temat 3.

Scharakteryzuj konflikty międzynarodowe prowadzące do dezintegracji terytorialnej państw na obszarze poradzieckim.

Fragment mapy politycznej Azji

Na podstawie: www.osw.waw.pl

Wypełnia egzaminator	Nr zadania	29.	30.
	Maks. liczba punktów	1	12
	Uzyskana liczba punktów		

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)